

HERDENKING 13 APRIL 2022

Willem van Norel (Elburg)

Geachte aanwezigen, beste mensen,

Mijn naam is Willem van Norel. Ik mag deze morgen tot u spreken als tweede voorzitter van de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop uit Elburg. Maar ik mag u deze morgen in het bijzonder toespreken namens een groep wandelaars uit Elburg.

1995

Ik neem u op deze vroege ochtend even mee naar het jaar 1995. We herdachten in dat jaar de vijftigste bevrijding van ons land. Op grote schaal werd daar toen aandacht aan besteed. Velen hebben toen gedacht dat het wellicht de laatste grootschalige herdenking van de Tweede Wereldoorlog zou zijn, maar dat bleek achteraf anders te zijn.

In ons toenmalig bestuur zat in die tijd Freek Broekhuizen. Hij had op jonge leeftijd verzetswerk in Elburg gedaan. Freek attendeerde ons op de jaarlijkse herdenking in Heerde. Ik had daar op dat moment weinig kennis van. Het enige wat ik wist was dat er twee Elburger verzetsmensen bij de bewaking van de Klementbrug om het leven waren gekomen.

Freek drong er bij het bestuur op aan om de herdenking in Heerde bij te wonen. En zo is het gekomen dat ik hier in 1995 voor het eerst deelnam aan de herdenking.

Het bijwonen van deze herdenking heeft bijzonder veel indruk op mij gemaakt. Vanaf dat jaar heb ik vrijwel geen herdenking overgeslagen. Ik zie ze daar nog staan: meneer Vercouteren, Frits Kroese, Nico Gruppen, de familie Hulst, de familie Rambonnet en de familie Scholten. In de loop der jaren werd het aantal ooggetuigen van de bezettingsjaren bij deze herdenking echter steeds minder. Door hun hoge leeftijden ontvielen ze ons.

2020

Het jaar 2020 zou helemaal in het teken komen te staan van 75 jaar Vrijheid. Er waren grote plannen, maar in maart 2020 werd alles plotseling heel anders. De pandemie van het coronavirus zette alles op de kop. Herdenkingen met publiek konden geen doorgang vinden en vrijwel alle activiteiten moesten worden afgelast.

Eén van de plannen die we als historische vereniging in 2020 hadden bedacht was om in de nacht van 12 op 13 april naar Heerde te wandelen. Maar ook daar werd een streep door getrokken door de beperkende maatregelen.

In hetzelfde jaar 2020 ontvielen ons twee bijzondere mensen. Eén van hen was verzetsman Henk Scholten (1927-2020), die hier met zijn drie broers op 13 april 1945 aanwezig was, toen het drama bij de Klementbrug zich voltrok. De ander was verzetsman Frits Kroese (1924-2020), die deel uitmaakte van de verzetsgroep Old Putten, en hier bij de herdenkingen zo vele jaren aanwezig was. Beiden hebben ze mij kort voor hun dood nog uitvoerig over de oorlogsjaren verteld, zodat het nageslacht daar blijvend kennis van kan nemen. We herdenken hen op deze morgen met diep respect voor wat ze hebben gedaan voor onze vrijheid.

2022

En dat brengt ons bij het jaar 2022. Door de versoepelingen kon de uitgestelde wandeltocht van 2020 dit jaar gelukkig wel doorgaan. Vannacht om 1.00 uur zijn we met een groep wandelaars vertrokken vanuit het centrum van Elburg. Op de Woldberg was onze eerste stop. Tijdens dit pauzemoment werd in het kort iets verteld over het drama bij de Klementbrug in de vroege ochtenduren van 13 april 1945. In het bijzonder stonden we stil bij de levensverhalen van Henk Hulst en Niek Rambonnet.

Na het koffiemoment hebben we in deze nacht een deel van de wandeling als een stille tocht gelopen om in het bijzonder na te denken over wat er in die vroege ochtend -77 jaar geleden- in de buurt van Heerde is gebeurd. Stil zijn en momenten van bezinning past ook goed bij de Stille Week waarin we deze week leven.

En zo zijn we hier vanmorgen, bij het ontwaken van de dag, in Heerde gearriveerd. Heel bijzonder is dat we bij de gemeentegrens werden opgewacht door het college van burgemeester en wethouders van Heerde. Zij hebben het laatste deel van de route met ons meegelopen.

Tenslotte

We gedenken op deze morgen twaalf mensen. Twaalf jonge mensen met een eigen levensverhaal variërend in leeftijd van 20 jaar tot 47 jaar. Minder dan een week voordat de Noord-Veluwe werd bevrijd, lieten zij hun leven voor onze vrijheid. Hun levensverhalen, maar ook wat hier heeft plaatsgevonden, moet blijvend worden verteld aan de toekomstige generaties. Dat is een opdracht die Jules Schelvis -overlever van 7 concentratie- en vernietigingskampen, ons heeft meegegeven.

Vorige week hield ik in Elburg een lezing over de oorlogsjaren. Na afloop van deze lezing kwam een man van 86 jaar naar mij toe en vroeg wanhopig: Wat hebben we er van geleerd als je al die vreselijke beelden uit Oekraïne in de huiskamer ziet binnenkomen?

Het geeft veel stof tot nadenken, maar misschien is het juist daarom zo belangrijk dat we -oud en jong- blijven herdenken, juist ook op plekken zoals deze.